

STOMATITGA QARSHI EMLASH.

Axmadov Inomjon Nizomitdin O'g'li

O'zbekiston, Samarqand

Ass. Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Kursant: Dustmurodova Zilola Zoxitdin qizi

inomjonakhmadov1994@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu vaktsina "Vitagerpavak" deb nomlangan Rossiyada herpes stomatitiga qarshi emlash ishlab chiqilgan va u oddiy herpes virus I va II turlari (OGV-1 va OGV-2) keltirib chiqaradigan herpes infeksiyalarining takrorlanishining oldini olish uchun mo'ljallangan – aynan shu virus turlari herpes stomatitini keltirib chiqaradi.

Kalit so'zlar: Gerpetik stomatit, OGV-1, OGV-2.

Kirish.

Emlashning boshlang'ich kursi 5 ta in'ektsiyadan iborat (intradermal ravishda

amalga oshiriladi) – 7 kunlik interval bilan va olti oydan keyin takroriy kurs tayinlanadi. Vaktsinani tayinlashning shaxsiy tajribasi shuni ko'rsatdiki, ko'pincha herpes stomatiti va labda herpes bilan og'rigan bemorlarda relaps darajasi sezilarli darajada pasaygan (taxminan 2-3 marta), bu juda yaxshi ko'rsatkich. Asosan, bizning barcha bemorlarimiz ushbu davolanishning

ijobiy ta'sirini qayd etdilar.

Herpesga qarshi emlash (vitagerpavak vaktsinasi). Bu har qanday lokalizatsiya herpesining takrorlanish tezligini taxminan 2-3 baravar kamaytiradi (yiliga raqamli ifodada). Ammo agar siz "sikloferon" immunomodulyatori bilan birlashtirsangiz – allaqachon 4-5 martagacha.

Pufakchalar ochilgandan so'ng, juda og'riqli yaralar paydo bo'lishi mumkin, shuning uchun ichish va ovqatlanish bolaga qattiq og'riq keltirishi mumkin (shu sababli bolalar ichishdan bosh tortishadi va suvsizlanish paydo bo'ladi). Bunday sharoitda kuniga 2-3 marta oshqozon yarasini behushlik qilish juda muhim, masalan, ovqatlantirishdan 10-15 daqiqa oldin oshqozon yarasini behushlik qilish

uchun maxsus jellardan foydalaning. Bundan tashqari, ko'p miqdorda ichish, shuningdek ibuprofen bilan simptomatik vositalarni qabul qilish (masalan, bolalar Nurofen siropi) – isitma, mushak va bosh og'rig'i uchun.

Og'riq qoldiruvchi jellar sifatida kuniga 2-3 marta – ko'rsatkich barmog'i bilan engil massaj harakatlari yordamida lezyonlarga surtiladigan Holisal preparatini (yosh chegarasi yo'q) qo'llash yaxshiroqdir. Ushbu preparatning afzalligi shundaki, u nafaqat og'riq qoldiruvchi, balki aniq yallig'lanishga qarshi ta'sirga ham ega. Ammo Kamistad kabi lidokain bilan turli xil spreylar va jellarni ishlatmaslik yaxshiroqdir, chunki sulak bilan aralashib, lidokain butun og'iz bo'shlig'ida uyqusizlikka olib kelishi mumkin (bu yosh bolalarda sulakni yutish va sulakni bo'g'ib qo'yishiga olib kelishi mumkin).

Stomatit uchun maxsus ovqatlanish va ovqatlanish.

Ko'p miqdorda ichimlik bo'lishi kerak! Oziq-ovqat shunday bo'lishi kerakki, u og'iz shilliq qavatini (oshqozon yarasi) bezovta qilmaydi. Bu yangi sabzavotli bulon, baliq yoki go'shtli bulon bo'lishi mumkin, ikkinchisiga tayyor bo'lgandan keyin maydalangan qaynatilgan go'sht qo'shilishi mumkin. Bu sabzi yoki olma kabi sabzavot va mevalarning tirnash xususiyati keltirmaydigan sharbatlari va pyuresi bo'lishi mumkin, shuningdek, atirgul kestirib tayyorlash tavsiya etiladi. Sut va nordon mahsulotlarni (kefir, tvorog), kam yog'li iliq sutni, shuningdek bulon bilan aralashtirilgan qaynatilgan va pyuresi tovuq tuxumlarini berish tavsiya etiladi.

Stomatit uchun og'iz gigienasi.

Agar tishlarni cho'tkalash og'riq keltirsa, unda yumshoq tukli tish cho'tkasini sotib oling. Tishlarni tozalash uchun siz qizilmiya ekstrakti va sut fermentlarining butun kompleksi bilan maxsus tish pastalaridan foydalanishingiz mumkin. Ushbu tarkibiy qismlar og'iz shilliq qavatining mahalliy immunitetini yaxshilaydi va shuning uchun Gerpetik stomatitning yangi holatlarini rivojlanish xavfini kamaytiradi.

Agar biz hali tishlari chiqmagan yoki faqat bir nechta tishlari chiqqan juda yosh bolalar haqida gapiradigan bo'lsak – bu holda gigienik parvarish qilish bir xil darajada muhimdir. Chunki gigiena etishmovchiligi fonida bakterial infeksiya ham herpes infeksiyasiga qo'shiladigan holatlar juda tez – tez uchraydi va keyin kasallik juda salbiy stsenariy bo'yicha rivojlanadi-og'iz shilliq qavatining katta nekrotik shikastlanishi bilan.

Muhim: agar bolangiz tez – tez Gerpetik yoki aftz stomatitni boshdan kechirsa-natriy lauril sulfat (SLS) o'z ichiga olgan tish pastalarini ishlatmang. Ushbu komponent og'iz shilliq qavatining epiteliya hujayralarining

desquamatsiyasini (desquamatsiyasini) rag'batlantirish xususiyatiga ega. Shunga ko'ra, SLS bilan tish pastalarini qo'llash natijasida og'iz shilliq qavati ingichka bo'lib, unga zarar etkazuvchi omillar, shu jumladan yuqumli vositalar (bakteriyalar va viruslar) ta'sirini oshiradi.

Bundan tashqari, SLS epiteliya hujayralarining desquamatsiyasini tezlashtirganligi sababli, oshqozon yarasi epitelizatsiyasini inhibe qiladi, ya'ni.ularning davolanishi. Shunday qilib, SLS bo'lmagan tish pastalari-stomatitning har qanday shaklining takroriy holatlari xavfini kamaytiradi.

Differentsial diagnostika.

Davolashni boshlashdan oldin, Gerpetik stomatitni stomatitning boshqa shakllaridan va og'iz shilliq qavatining kasalliklaridan ajratish kerak, chunki ularni davolash butunlay boshqa dorilar bilan amalga oshiriladi. Birinchidan, siz stomatitning aftoz shaklining paydo bo'lishini istisno qilishingiz kerak, bu odatda juda oson (havolada siz stomatitning ushbu shakli belgilari va uni davolash sxemasi bilan tanishishingiz mumkin).

Ikkinchidan, Gerpetik stomatitni enteroviral vesikulyar stomatitdan (EVS) ajratish kerak, bunda asiklovir kabi Antivirus preparatlar endi samarali bo'lmaydi. Kasallikning rivojlanishidan taxminan 2-3 kun o'tgach, EVS bilan-toshmalar nafaqat og'iz bo'shlig'ining shilliq qavatida, balki kaft va oyoqlarda ham paydo bo'ladi (bu 1 dan 3 mm gacha bo'lgan shaffof tarkibga ega dog'lar yoki pufakchalar bo'lishi mumkin). EVSga enteroviruslar sabab bo'ladi-ko'pincha bu Koksaki virusi-A16 yoki Enterovirus-71. Kasallik odatda kuz-yoz davrida bolalar guruhlarida uchraydi.

Uchinchidan, Gerpetik stomatitni "gerpetik tomoq og'rig'i"dan ajratish kerak. Ikkinchisi juda og'riqli mayda toshmalar (1 mm gacha) bilan tavsiflanadi – 5-6 donadan ko'p bo'lmagan miqdorda, ular qattiq va yumshoq tanglay chegarasida, shuningdek farenksning orqa devorida joylashgan. Mahalliy namoyishlar fonida odatda har doim umumiy intoksikatsiya belgilari mavjud – isitma, bosh og'rig'i (tuprikning ko'payishi yo'q).

"Gerpes stomatit" uchun kasalxonaga yotqizish.

Bemor suvsizlangan og'ir holatlarda (ayniqsa, chaqaloqlarda tez-tez uchraydi), intoksikatsiyaning og'ir alomatlari mavjud bo'lganda, immunitetning zaiflashishi fonida kasalxonaga yotqizish talab qilinishi mumkin, bundan tashqari, gerpes infeksiyasining bodomsimon bezlarga tarqalishi belgilari mavjud., tomoq, ko'z sohasi va boshqalar.

Xulosa

Siz chaqaloq steril og'iz bo'shlig'i bilan tug'ilishini va uning herpes simplex virusi bilan yuqishi ota-onalar yoki qarindoshlardan kelib chiqqanligini tushunishingiz kerak (buni bolaning lablaridan o'pganingizda, qoshig'ini yalaganingizda yoki og'ziga so'rg'ichni olganingizda yodda tuting). Agar sizda hech qanday klinik ko'rinish (toshma) bo'lmasa ham, siz bolani herpes bilan yuqtirishingiz mumkinligini bilishingiz kerak, chunki kattalarning taxminan 10 foizida – herpes virusi doimo sulakda mavjud.

Adabiyotlar

1. Shavkatovich O. R. Nizomitdin AI EFFECTIVENESS OF THE USE OF OSTEOPLASTIC MATERIAL" STIMUL-OSS" IN SAMARKAND //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 612-617.
2. Nizomitdin A. I. Modern Methods of Odontopreparation for MetalCeramic for Beginner Prosthodontists //Eurasian Medical Research Periodical. – 2023. – Т. 18. – С. 98-102.
3. Ахмадов И. Н. Нарушения в системе перекисного окисления липидов при парадантозе. – 2023.
4. Sadriev N., Sanakulov J., Akhmedov I. ANALYSIS OF PROFILE TELERENTGOGRAM AND PLANNING ORTHODONTIC TREATMENT OF DENTAL ANOMALIES AND DEFORMATIONS IN CHILDREN AND ADOLESCENTS USING AUTOMATED EQUIPMENT WITH ELEMENTS ARTIFICIAL INTELLIGENCE" ALLEGRO" //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 9. – С. 69-71.
5. Sanaqulov J., Sadriyev N., Axmadov I. KERAMIK KIRITMANING BOSHQA RESTAVRATSIYA VOSITALARI BILAN SOLISHTIRISH //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 9 Part 2. – С. 22-26.
6. Ахмадов И. Н. КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕНИЯ АЛЛЕРГИЧЕСКОГО СТОМАТИТА ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЧАСТИЧНЫХ И ПОЛНЫХ СЪЕМНЫХ ПЛАСТИНОЧНЫХ ПРОТЕЗОВ //ББК. – 2021. – Т. 72. – С. 262.
7. Akhmadov I. et al. VARK DEPARTMENT OF ORTHOPEDIC DENTISTRY //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 57-61.

8. Akhmadov I. et al. CERAMIC INLAYS COMPARED TO OTHER RESTORATION PROCEDURES //Евразийский журнал технологий и инноваций. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 186-191.

9. Sadriev N. et al. DENTAL IMPLANTOLOGY IN THE DIABETIC PATIENTS //Бюллетень студентов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 44-48.

10. Sadriev N. et al. DENTAL IN CHILDREN WITH TRAUMATIC STOMATITIS COMPLEX DENTAL TREATMENT OF DISEASES AND THEIR EVALUATION OF PREVENTION //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 62-65.

11. Sadriev N. et al. PREVENTION OF PROSTHETIC DENTISTRY //Бюллетень педагогов нового Узбекистана. – 2023. – Т. 1. – №. 10. – С. 54-57.

12. Санакулов Ж., Садриев Н., Ахмадов И. КОМПЛЕКСНОЕ ОРТОПЕДО-ХИРУРГИЧЕСКОЕ ЛЕЧЕНИЕ АНОМАЛИЙ И ДЕФОРМАЦИЙ ЗУБОЧЕЛЮСТНОЙ СИСТЕМЫ В СФОРМИРОВАННОМ ПРИКУСЕ С ПРИМЕНЕНИЕМ ЛАЗЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ АННОТАЦИЯ //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 9 Part 2. – С. 27-31.

13. Sadriev N. et al. TISHLARNI PROTEZLASH JARAYONIDA ORTOPED STOMATOLOGNING DEONTOLOGIK MUNOSABATGA KIRISHISHI //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 11 Part 3. – С. 109-113.

14. Sadriev N. et al. PANDEMIYA SHAROITIDA STOMATOLOGIK FAVQULODDA VAZIYATLAR BO'YICHA KO'RSATMALAR //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 11 Part 3. – С. 95-99.

15. Ахмадов И. VARK КАФЕДРЫ ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 9. – С. 132-136.

16. Ахмадов И. КЕРАМИЧЕСКОЙ ИНКРУСТАЦИИ ПО СРАВНЕНИЮ С ДРУГИМИ ВОССТАНОВИТЕЛЬНЫМИ ПРОЦЕДУРАМИ //Евразийский журнал медицинских и естественных наук. – 2023. – Т. 3. – №. 9. – С. 126-131.

17. Nizomitdin A. I. Therapeutic Effect Of Improved Enamel Surface Preparation Technique In The Treatment Of Acute Initial Caries Of Temporary Teeth In Children //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 440-445.

18. Axmadov I., Sanaqulov J. RAQAMLI TISH QOLIPLARI //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2024. – Т. 3. – №. 1 Part 3. – С. 47-51.

19. Ахмадов И., Садриев Н., Санакулов Ж. ЦИФРОВЫЕ СЛЕПКИ ЗУБОВ //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 12 Part 2. – С. 166-171.

20. Sadriev N. et al. ORTHOPEDIST-DENTIST-DEONTOLOGIST IN DENTAL PROSTHETIC SURGERY FACTOR COLLATION //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 12 Part 2. – С. 161-165.

21. Садриев Н., Ахмадов И., Санакулов Д. СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ЭТИОЛОГИИ И ПАТОГЕНЕЗА ЗАБОЛЕВАНИЯ ПАРОДОНТА //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 11 Part 3. – С. 100-108.

22. Ахмадов И. Н. и др. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОПТИМАЛЬНОГО ВЕРТИКАЛЬНОГО ИНДЕКСА //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 18. – №. 2. – С. 129-137.

23. Nizomitdin A. I. et al. DETERMINING THE OPTIMAL VERTICAL INDEX //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 18. – №. 2. – С. 120-128.

24. Ахмадов И. Н. и др. ЛИЦЕВАЯ ДУГА И БЕЗ НЕЕ //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 41. – №. 5. – С. 88-98.

25. Nizomitdin A. I. et al. FACE BOW AND WITHOUT IT //ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ. – 2024. – Т. 41. – №. 5. – С. 99-108.

26. Axmadov I. ORTOPEDIK STOMATOLOGIYADA ISHLATILADIGAN TURLI QOLIP OLUVCHI XOM-ASHYOLARNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI //Журнал академических исследований нового Узбекистана. – 2024. – Т. 1. – №. 2. – С. 126-131.

27. Ахмадов И., Санакулов Ж. НЕДОСТАТКИ И ПРЕИМУЩЕСТВА РАЗЛИЧНЫХ ТЕХНИК ПОЛУЧЕНИЯ СЛЕПКИ ЗУБОВ //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2024. – Т. 3. – №. 1 Part 3. – С. 41-46.

28. Ахмадов И. Н., Санакулов Ж. О. ВОРТ //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 226-240.

29. Nizomitdin O'g'li A. I., Obloberdi O'g'li S. J., Najmiddinovich S. N. ВОРТ //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 250-259.

30. Садриев Н. Н., Ахмадов И. Н., Санакулов Ж. О. ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ЛЕЧЕНИЮ ВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПАРОДОНТА У ЛИЦ С ХРОНИЧЕСКИМИ ВИРУСНЫМИ ГЕПАТИТАМИ //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 241-249.

31. Мусаева Г. А., Ахмадов И. Н., Садриев Н. Н. ПАРОДОНТИТ И ЕГО ЛЕЧЕНИЕ СПОСОБНЫ К ИЗМЕНЕНИЮ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ ПАЦИЕНТА //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 260-273.

32. Akhmadov I. N. IMPROVING THE TREATMENT OF VIRAL STOMATITIS IN CHILDREN DURING ENTERIC VIRAL INFECTIONS //Central Asian Journal of Medicine. – 2024. – №. 2. – С. 32-38.

33. Shaxnoza T., Inomjon A. FEATURES OF COPD STRUCTURE IN ELDERLY PATIENTS //European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 4. – №. 06. – С. 27-32.

34. Shaxnoza T., Inomjon A. FEATURES OF COPD STRUCTURE IN ELDERLY PATIENTS //European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies. – 2024. – Т. 4. – №. 06. – С. 27-32.

35. Nizomitdin o'g'li A. I. ENTEROVIRUSLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 1. – С. 200-206.

36. Nizomitdin o'g'li A. I. ENTEROVIRUSLI VEZIKULYAR STOMATIT //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 1. – С. 186-189.

37. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. ENTEROVIRUSLAR VA ANTIVIRUS //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 87-96.

38. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. ENTEROVIRUSLAR KELTIRIB CHIQRADIGAN KASALLIKLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 97-107.

39. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. IRES //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 78-86.